

LEVICOVÝ RADIKALISMUS OBYVATELSTVA NĚMECKÉ NÁRODNOSTI NA ZÁPADĚ ČECH V LETECH 1919–1920

KAREL ŘEHÁČEK

Poválečná hospodářská krize a reakce na ni na západě Čech

Poválečné Československo bylo v důsledku dlouhotrvajícího a po všech stránkách vyčerpávajícího vojenského konfliktu postiženo hlubokou hospodářskou a sociální krizí. Ta se projevovala především nedostatkem potravin a dalších předmětů denní potřeby, jejich vysokými cenami, obyvatelstvo trpělo absencí vhodných a hygienicky nezávadných bytů a válka se negativně projevila i na jeho zdravotním stavu. Po návratu demobilizovaných vojáků byly navíc sociální poměry ještě více zhoršeny prudce rostoucí nezaměstnaností, která měla svůj původ nejen ve zvyšujícím se počtu pracovních sil dožadujících se zaměstnání, ale také v nutnosti přeměny válečné výroby na mírovou, nedostatku provozního kapitálu potřebného k této konverzi a absenci potřebných surovin, zejména uhlí.¹

Tak tomu bylo nejen ve vnitrozemí Československa, ale snad ještě více v jeho západočeském pohraničí, kde bylo především zásobování průmyslových regionů Podkrušnohoří potravinami komplikováno nedořešeným „státoprávním“ postavením oblastí osídlených majoritně obyvatelstvem německé národnosti. Tyto regiony odmítaly svoji budoucí existenci spojit s nově vzniklým Československem, většinou se naopak hlásily k příslušnosti k Německému Rakousku (Deutschösterreich) a staly se součástí jedné z jeho provincií, Deutschböhmen se sídlem v Liberci.² Jejich zásobování ze zemědělských oblastí československého vnitrozemí

---

1 K válečným a poválečným sociálním poměrům v části českého západu (především na Plzeňsku) viz Řeháček, Karel: Zásobovací poměry v Plzni na přelomu let 1918–1919. Západočeský historický sborník 7, 2001, s. 297–330; týž: Hladové a protidrahotní bouře na Plzeňsku během války a po vzniku Československé republiky. Minulostí Západočeského kraje (MZK) XL, 2005, s. 181–248; Týž: Sociální (socialistický) a národní radikalismus v poválečné Plzni (říjen–prosinec 1918). In: Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu 4. Praha 2005, s. 11–33; Týž: Sociální důsledky války a jejich projevy v Plzni v letech 1914–1919. MZK XLI/1, 2006, s. 199–294; Týž: Dopady války na každodenní život obyvatelstva Plzně a okolních obcí. MZK XLII/1, 2007, s. 277–336.

2 Nejnověji k této problematice viz Jakubec, Pavel – Pažout, Jaroslav (red.): Vznik Československa

tedy záhy vcelku logicky ustalo a pomoc z ještě více zbídačelého Německa také přijít nemohla.

Obyvatelstvo západočeského pohraničí reagovalo podobně jako většina československé populace na hospodářský a sociální vývoj různou formou protestů. Vzhledem k výše uvedenému však měly protesty v národnostně smíšených oblastech Československa, obzvláště v regionech přímo sousedících s Německem, více specifik, kvůli kterým byly pro existenci nově vzniklého státního útvaru mnohem nebezpečnější. Kromě frustrace z dlouhotrvajícího sociálního strádání, společně s ostatními Čechoslováky, se k nim přidával i zmíněný odpor proti soužití s Čechy a Slováky v jednom státě,³ nespokojenost se ztrátou dosavadních „nacionálních“ privilegií⁴ a obavy z budoucího vývoje, který vzhledem k situaci v poraženém Německu nevěstil nic dobrého. Situace za hranicemi však život československých Němců v pohraničních oblastech výrazně ovlivňovala a import radikálních myšlenek z Bavorska a Saska na západ a jihozápad Čech patřil v prvním poválečném období k úplně největším rizikům pro existenci československého státu.⁵

V reakci obyvatelstva západních a jihozápadních Čech na poválečné sociální poměry docházelo zpočátku pouze k lokálním, neorganizovaným a spontánním akcím, nezřídka spojeným s pouličním násilím. Časté bylo plenění obchodů, k tzv. hladovým demonstracím došlo např. 3. listopadu 1918 v Jindřichovicích (Heinrichsgrün) na Kraslicku, 6. listopadu ve Falknově nad Ohří (Falkenau an der Eger), o dva dny později v Čiré (Lauterbach) u Falknova, 26.–27. listopadu v Lomnici (Lanz).⁶ V lednu 1919 pak nespokojenost obyvatelstva vyvrcholila mnoha rozsáhlejšími incidenty, k jednomu z nich došlo např. 2. ledna v Nejdku (Neudek), kde dav 500–600 dělníků společností Norddeutsche Wollkammerei a Kammgarn Spinnerei Neudeck rozbíjel okna a výkladní skříně obchodů.⁷ Dalším příkladem budiž např. Chotěšov (Chotěschau) na Stodsku, kde se v pátek 10. ledna 1919 okolo

---

a provincie Deutschböhmen. Litoměřice – Praha – Liberec 2019.

3 Blíže k situaci na českém západě v letech 1918–1920 viz Řeháček, K.: Němci proti Československu na západě Čech (1918–1920). Plzeň 2008.

4 Obecně byla kupř. rozšířená neochota úředníků německé národnosti podřízovat se centrálním československým úřadům. K tomu v případě západočeské justice viz Řeháček, K.: Im Namen der deutschösterreichischen Republik. Západočeská justice mezi Plzní a Chebem na konci roku 1918. In: Jakubec, Pavel – Pažout, Jaroslav (red.): Vznik Československa a provincie Deutschböhmen. Litoměřice – Liberec – Praha 2019, s. 107–117.

5 Blíže k těmto vlivům na západě Čech Řeháček, K.: Meziválečný vývoj v Německu a jeho dopady na situaci v západních Čechách. *Bohemiae Occidentalis Historica* 2, 2020, s. 75–107.

6 Řeháček, K.: Němci proti Československu na západě Čech (1918–1920). Plzeň 2008, s. 111.

7 Národní archiv (NA), České místopředsedství Praha – prezidium (PM), kart. 4970, sign. 8/1/14/14, dopis Okresní správy politické (OSP) v Nejdku Ministerstvu pro zásobování lidu (dále MZL) v Praze z 31. 10. 1919.

15. hodiny odpolední krátce po skončení práce shromáždil před tabákovou trafikou tamního židovského obchodníka Siegfrieda Frankenfelda dav lidí a vyraboval mu obchod.⁸ Množily se i případy, kdy se nespokojenost obyvatelstva s nedostatkem potravin projevovala samovolnými prohlídkami obchodů či skladů nebo násilným zabavováním zboží. V Kamenném Újezdě (Stein-Aujezd) na Stříbrsku bylo tímto způsobem rozebráno 1600 kg mouky vykoupené místním spořitelním a záložním spolkem a rabování se účastnilo asi 200 osob.⁹

Dalším prostředkem k vyjádření nespokojenosti obyvatelstva byly masové demonstrace a stávky. V Chodově (Chodau) na Loketsku se kupř. 26. ledna 1919 konala schůze dělnictva, jejíž účastníci se usnesli, že v dolech i továrnách vstoupí o dva dny později do stávky, nedojdou-li do té doby dostatečné přiděly potravin.¹⁰ Protože požadavek nebyl splněn, rozšířila se stávka rychle po celém okrese, kde se k ní připojila téměř polovina veškerého dělnictva. Od 28. ledna 1919 tak stávkovalo v okrese Loket (Elbogen) 4000 horníků, 30. ledna vstoupilo do stávky 5000 horníků rovněž v okrese Falknov nad Ohří (na dolech Mathiaschacht a Hilfsschacht ve Svatavě/Zwodau např. nepracovalo celkem 800–900 horníků)¹¹ a většina stávkujících nastoupila práci až 3. února.¹² Ještě 10. února, kdy se v loketském okrese konala jednodenní demonstrační stávka za zlepšení zásobovacích poměrů, stávkovalo na šesti dolech 952 z celkového počtu 1283 horníků.¹³

Stávky plynule pokračovaly celé jaro. Počátkem března 1919 kupř. stávkovaly dva hnědouhelné doly v Bukovanech (Bukwa) na Falknovsku,¹⁴ 12. března stávkovalo kvůli špatné aprovizční situaci 400 horníků v Krásnu (Schönfeld) na Loketsku, 28. března byla kvůli nedostatku mouky zahájena stávka 700 horníků z celkového počtu 930 zaměstnanců dolu A. G. Montan- und Industrialwerke J. D. Starck v Dolním Rychnově (Unter-Reichenau) na Falknovsku.¹⁵

8 NA, PM, kart. 4953, sign. 8/1/4/27, zpráva Československého zemského četnického velitelství pro Čechy, oddělení Plzeň, OSP ve Stříbře ze 14. 1. 1919.

9 Řeháček, K.: Němci proti Československu na západě Čech (1918–1920). Plzeň 2008, s. 111.

10 NA, PM, kart. 4955, sign. 8/1/6/4, fonogram OSP v Lokti Prezidiu Zemské správy politické (PZSP) v Praze z 27. 1. 1919.

11 NA, PM, kart. 4955, sign. 8/1/6/4, fonogram Zemského vojenského velitelství (ZVV) v Praze PM z 29. 1. 1919.

12 NA, Ministerstvo vnitra I – prezidium, Praha (PMV), kart. 223, sign. 225-223-14, III. týdenní zpráva oddělení N ministerstva vnitra o důležitých událostech z 8. 2. 1919.

13 NA, PM, kart. 4955, sign. 8/1/6/4, dopis OSP v Lokti Ministerstvu sociální péče (dále MSP) v Praze z 12. 2. 1919.

14 NA, PMV, kart. 223, sign. 225-223-14, VIII. týdenní zpráva oddělení N ministerstva vnitra o důležitých událostech z 15. 3. 1919.

15 NA, PMV, kart. 223, sign. 225-223-14, XI. týdenní zpráva oddělení N ministerstva vnitra o důležitých událostech z 5. 4. 1919.

Také podzim 1919 byl na českém západě značně dramatický. Dne 20. října 1919 se v Mariánských Lázních (Marienbad) na kolonádě sešlo dvoustčlenné shromáždění sociálně demokratického dělnictva a vyslalo deputaci k přednostovi tamní okresní správy politické Adolfu Lehrmannovi ohledně aprovizační situace, zejména kvůli nedostatku brambor a údajnému zanedbávání nezaměstnaných. Účastnice demonstrace Margareta Stiegelbauerová během ní pobuřovala kupř. výkřikem „Es soll schon alles der Teufel holen, es ist bereits 12, es ist kalt, soll er entweder hinunterkommen, oder wir gehen zu ihm hinauf.“¹⁶ V listopadu 1919 byla ve městě a okolí patrná značná rozčilenost obyvatelstva způsobená nedostatkem potravin, zásobovací nouzí a údajným „brutálním zakročováním dozorcích vyživovacích orgánů“.¹⁷

Situace byla napjatá i na jiných místech, Okresní správa politická v Kraslicích (Graslitz) kupř. koncem října 1919 hlásila, že „nálada obyvatelstva ve schůzích sociálně demokratických jest mnoho rozčilenější a rozhořčenější“.¹⁸ Nejčastějším způsobem protestu byly i nadále stávky, kdy 13. listopadu 1919 ráno kupř. zastavilo dělnictvo dolů v Habartově (Habersbirk) kvůli kritické zásobovací situaci práci, kterou však po příslibech zlepšení vyživovacích poměrů již v 11 hodin dopoledne znovu zahájilo.¹⁹ Nespokojenost se zásobováním byla značná též v okrese Loket. V listopadu 1919 hlásil přednosta tamní okresní správy politické do Prahy následující: „Dovoluji si sdělit, že jest okres Loket v pádu, že nebude-li sem ihned vydatné množství brambor dovezeno, ohrožen hladem a těžkými nepokoji lidu. Takhle to dále jíti nemůže. Já odmítám veškerou odpovědnost, jestliže nebude rychle a vydatně pomůženo.“²⁰

Je zřejmé, že hnacím motorem protestů bylo především dělnictvo v průmyslových centrech regionu. K největším stávkám na Falknovsku docházelo mezi horníky v Haselbachu (dnes Lísková) a 5. prosince 1919 vstoupilo do stávky 650 horníků společnosti Britannia Kohlwerke v Královském Poříčí (Königswerth). Tato stávka byla sice již 8. prosince ukončena, ale 11. prosince propukla nanovo a následujícího dne se k ní připojili horníci i z Karlovarska a Loketska (12. prosince stávkovalo již 10 000 horníků, kteří však o den později nastoupili znovu práci).²¹

16 Státní oblastní archiv (SOA) v Plzni, Krajský soud (KS) Cheb, kart. 89, sign. Vr 27/20, žaloba Státního zastupitelství (SZ) v Chebu z 31. 12. 1919.

17 NA, PM, kart. 4950, sign. 8/1/1/13, dopis OSP v Mariánských Lázních PZSP v Praze z 18. 11. 1919.

18 NA, PM, kart. 5011, sign. 8/1/75/1, zpráva OSP v Kraslicích PZSP v Praze z 29. 10. 1919.

19 NA, PM, kart. 4957, sign. 8/1/9/11, zpráva ZVV v Praze PZSP v Praze z 28. 11. 1919 o hlášení posádky velitelství ve Falknově ze 14. 11. 1919.

20 NA, PM, kart. 4955, sign. 8/1/6/4, dopis OSP v Lokti PZSP v Praze ze 7. 11. 1919.

21 NA, PMV, kart. 223, sign. 225-223-14, 47. týdenní zpráva oddělení N ministerstva vnitra o důležitých událostech z 13. 12. 1919.

Postupně se však radikalizovalo i obyvatelstvo v odlehlejších místech oblasti. To v Jindřichovicích na Kraslicku trpělo kupř. koncem roku 1919 velkou bídou, neboť zemědělců v okolí města bylo málo a ještě vyráběli víceméně jen pro svoji potřebu. Ostatní obyvatelstvo, které se ve velkém zabývalo paličkováním a výrobou knoflíků, mělo pouze nepatrné výdělky, za něž nemohlo nakoupit ani základní životní potřeby. V prvních 14 prosincových dnech se tady kupř. na osobu vydával pouze bochník chleba, 8 dkg mouky na vaření a trocha fazolí.²² Bída civilního obyvatelstva vedla i zde k tomu, že jestliže se do té doby chovalo celkem klidně, s blížícím se koncem roku sílila nespokojenost zejména mezi nedostatečně zásobovaným chudým a bídou trpícím obyvatelstvem. V posledním prosincovém týdnu bylo vydáno pouze půl bochníku chleba na osobu, trocha fazolí a žádná mouka, přesto však podle názoru místní četnické stanice nebyly obavy z radikalizace situace aktuální, „jelikož obyvatelstvo zdejší je klidné, trpělivé povahy, takže se není třeba obávat důraznějších projevů nespokojenosti, bylo by ale zapotřebí zásobování zlepšiti, neboť jest stav jedné části obyvatelstva skoro zoufalý“.²³

Rozbouřená atmosféra roku 1919 se přenesla i do následujícího období, možná s ještě větší intenzitou, a zasáhla všechny národnostně smíšené oblasti českého západu. V Chebu (Eger) vypukly 27. dubna 1920 okolo 16. hodiny odpolední hladové demonstrace. Když se před budovou okresní správy politické shromáždil zástup lidu, několik set osob vniklo do úřední budovy, rozbíjelo okna, demolovalo zařízení a „počínalo si zde zcela nevázaně“.²⁴ Vůdci demonstrantů ztratili nad průběhem akce kontrolu a na náměstí shromážděný dav současně drancoval i přilehlé obchody. Proti demonstrujícím bylo povoláno četnictvo, Okresní správa politická v Chebu navíc požádala o vojenskou asistenci (v Chebu působila rota 5. hraničářského praporu), která však nakonec nemusela být nasazena. Napětí ve městě zklidnil až fakt, že vojenská pekárna firmy Recht a Böhm zapůjčila chebské okresní správní komisi 200 pytlů mouky.²⁵

V červnu 1920 opět hrozily v celém chebském okrese hladové nepokoje, a tak ministerstvo pro zásobování lidu nařídilo, aby byl ihned vydán celý bochník chleba a kilogram mouky na osobu. Příkaz ministerstva byl sice splněn a nepokoje na čas oddáleny, ale okres Cheb zůstal zcela bez zásob, jak vyplývá z hlášení Okresní správy politické v Chebu, v němž stojí: „Následkem toho nemáme teď vůbec ničeho, neboť na spotřebu 12 vagónů dodáno pouze 1,5 vagónu. Některé venkovské

22 NA, PM, kart. 4958, sign. 8/1/10/8, hlášení ZVV v Praze PZSP v Praze z 12. 1. 1920 o podání velitelství zajateckého tábora v Jindřichovicích z 19. 12. 1919.

23 NA, PM, kart. 4958, sign. 8/1/10/8, hlášení ZVV v Praze PZSP v Praze z 19. 12. 1919 o podání velitelství zajateckého tábora v Jindřichovicích z 3. 12. 1919.

24 NA, PM, kart. 4955, sign. 8/1/6/1, fonogram ZVV v Praze PZSP v Praze z 28. 4. 1920.

25 NA, PM, kart. 4955, sign. 8/1/6/1, dopis OSP v Chebu PZSP v Praze z 28. 4. 1920.

obce nedostaly již v tomto týdnu nic, a proto došlo včera tam k demonstracím.²⁶ Velké nepokoje tak znovu propukly 25. června a vyústily v inzultaci správce chebské rozdělovny mouky Aloise Zappa, který před obyvatelstvem uprchl z Chebu do Františkových Lázní (Franzensbad).²⁷ Již o pět dnů později, kdy Chebsko ochromila generální stávká, se však stávkujícím Chebanům podařilo Zappa objevit na tamním nádraží a „rozezlený dav jej strašlivě ztýral“, jak uvádí hlášení chebské okresní správy politické, a dodává: „Byli by jej i oběsili, kdyby se ráznému zakročení vůdců dělnictva, zejména kovodělníků Wenera, nepodařilo vyrvatí Zappa lidu a ukrýti jej v bytě sluhy OSP, kde se dosud nalézá.“²⁸

Velmi napjatá situace panovala také na opačném konci českého západu, zejména na Horšovskotýnsku. Dne 20. května 1920 se na ministerstvo vnitřní dostavil vrchní lesmistr Paleček z Horšovského Týna a upozornil, že při odjezdu z města zaslechl, že němečtí sociální demokraté připravují na 24. květen 1920 nějakou akci proti drahotě a nepříznivé zásobovací situaci a že počítají s účastí šesti až osmi tisíc lidí z celého okresu. Akce se prý měla uskutečnit už dříve, ale organizátoři údajně čekali, až odejde z Ronšperka (dnes Poběžovice) československá vojenská posádka. Vzhledem k tomu, že posádka odešla počátkem května, byla vyžádána vojenská asistence o síle 80 mužů z Trhanova a četnické posily z celého okresu v počtu 26 mužů. Dne 24. května 1920 v 11 hodin dopoledne demonstrace skutečně začala. Před budovou Okresní správy politické v Horšovském Týně se shromáždilo asi 3000 lidí, kteří vyslali k přednostovi úřadu dvanáctičlennou deputaci, jež přednesla stížnost na nedostatečné zásobování okresu moukou, masem a máslem, na lichvu a podloudný obchod s potravinami. Dále demonstranti kategoricky požadovali zavedení dělnických hospodářských rad. Zástupci okresní správy politické dostali od demonstrujících ultimátum: buď do osmi dnů splní jejich požadavky, nebo budou demonstrace pokračovat mnohem razantněji než dosud, na což úřad reagoval následujícím požadavkem nasměřovaným do Prahy: „V zájmu uklidnění obyvatelstva žádám, aby bylo v ministerstvu zásobování intervenováno, aby obilí, které bylo v okrese vykoupeno, bylo ponecháno k zdejší potřebě.“²⁹ Demonstrace se pak klidně rozešla, žádné škody nebyly způsobeny a vše proběhlo relativně slušným způsobem. O dva dny později odjela do Prahy na ministerstvo pro zásobování lidu deputace německých sociálních demokratů v čele s okresním tajemníkem Franzem Breitfelderem

---

26 NA, PM, kart. 4995, sign. 8/1/6/1, fonogram OSP v Chebu PZSP v Praze z 20. 6. 1920.

27 Státní okresní archiv (SOkA) Cheb, Okresní úřad (OÚ) Cheb, kart. 47, inv. č. 568, dopis OSP v Chebu PZSP v Praze z 26. 6. 1920.

28 NA, PM, kart. 4995, sign. 8/1/6/1, dopis OSP v Chebu PZSP v Praze z 30. 6. 1920 s varováním před dalším mohutným projevem nespokojenosti.

29 NA, PM, kart. 4951, sign. 8/1/3/13, fonogram OSP v Horšovském Týně PZSP v Praze z 24. 5. 1920.

a redaktorem Jakubem Mütznerem, aby protestovala proti zmíněným poměrům.³⁰ V okrese se citelně projevoval také nedostatek uhlí, kdy zástupci kovářů ohlásili demonstraci, protože už tři měsíce neobdrželi žádné kovářské uhlí.

Radikalizace komunistické levice v německé sociální demokracii a spartakovské hnutí

Sociální radikalizace se ve druhé polovině roku 1920 projevovala rovněž vzrůstem vlivu komunistického křídla v německé sociální demokracii. Příkladem budiž třeba situace ve Stodu (Staab) na Stříbrsku, kde se 19. září 1920 konala schůze německých sociálních demokratů, na níž vystoupili s projevy poslanec Dominik Leibl z Hradce u Stodu a senátor Franz Karl Stark ze Stříbra, kteří zastupovali pravé křídlo německé sociální demokracie, a proti nim vystoupil tajemník strany Schlawfer, reprezentující komunisticky orientovanou část strany. Když došlo mezi přítomnými členy k hlasování o důvěře, dvě třetiny hlasujících byly pro Schlawfera a pouze třetina pro Leibla a Starka. Okresní správa politická ve Stříbře toto hlasování zhodnotila slovy: „Z toho jest viděti, že německé hornictvo na Stodsku jest skomunisováno.“³¹ V Jáchymově (Sankt Joachimsthal) zase již od listopadu 1919 působil agilní komunistický aktivista Johann Tryzubský z Chomutova (Komo-tau), účastník komunistické revoluce v Budapešti a Kuhnův spolupracovník, který na schůzích útočil proti předákům německé sociální demokracie.

Zvláštní pozornost československých bezpečnostních a politických úřadů poutala rovněž situace na Stříbrsku, v oblasti bezprostředně sousedící s průmyslovou a většinou českou Plzní. Na Stříbrsku totiž v létě 1919 působila aktivní skupina radikálních německých sociálních demokratů, soustředěných okolo okresního stranického tajemníka Rudolfa Zischky z Města Touškova (Tuschkau Stadt), který využíval každé příležitosti k agitaci proti československému vládnímu systému. Už v dubnu 1919 prohlašoval na veřejné sociálně demokratické schůzi v Čeminech (Tschemin), že „Kramář se již jako ministerský předseda z Paříže nevrátí, že revoluce přijde a musí přijít, že Němci tím nemohou nic ztratit, že naopak tím nabydou a tam, kde jsou teď porobeni, že budou páni.“³² Dále řekl, že „Němci budou provádět sabotáž, že císař Vilém věděl, kam uteče, Karel také, ale že Kramář a Klofáč nikam nebudou moci utéci, že je všude vyhodí, že se té radě desíti mají usekati hlavy“.³³ V podobném duchu mluvil i 1. června 1919, kdy na schůzi německých sociálních

30 NA, PM, kart. 4951, sign. 8/1/3/13, dopis OSP v Horšovském Týně PZSP v Praze z 2. 6. 1920.

31 NA, PM, kart. 4971, sign. 8/1/14/36, zpráva OSP ve Stříbře PZSP v Praze z 21. 9. 1920.

32 SOA v Plzni, KS Plzeň, kart. 84, sign. Vr 1901/19, výslech svědkyně Augusty Tuškové před OS ve Městě Touškově z 12. 7. 1919.

33 SOA v Plzni, KS Plzeň, kart. 84, sign. Vr 1901/19, výslech svědkyně A. Tuškové před OS ve Městě Touškově z 12. 7. 1919.

demokratů v Čeminech opět prohlásil, že „by bylo nejlépe radě deseti urážet hlavy a ministra dr. Kramáře i s prezidentem Masarykem oběsiti, až bude revoluce, že budou páni ti, kteří jsou dnes porobeni“.³⁴ K jeho další provokaci došlo 2. srpna 1919 ve Všerubech (Wscherau) na Touškovsku, kde na veřejné schůzi německých sociálních demokratů mluvil štvavým způsobem nejen proti vládnímu systému a české národnosti, ale také o železnorudské vzpouře (21.–22. července 1919 došlo v Železně Rudě na Klatovsku ke vzpouře ruských legionářů s cílem ustavení Československé republiky rad) a dalších aktivitách radikální levice, kterou plně podporoval. Ve svých projevech zdůrazňoval, že „má od jakéhosi inženýra plány na zničení Škodových závodů a že je ve spojení s Munovým tajemníkem na Kladně Grünbaumem, od něhož dostává korespondenci“.³⁵ Dne 17. srpna 1919 využil k protičeskoslovenským projevům také schůzi ve Městě Touškově.

Vyvrcholení Zischkových protičeskoslovenských plánů však přišlo na konci roku 1919, kdy měla jeho skupina vypracovat plán atentátu na československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka. Na schůzi německých sociálních demokratů ve Městě Touškově 14. prosince 1919 vyzýval Zischka k jeho odstranění a podle svědectví přítomných byl touto myšlenkou tak nadšen, že „jako řečník nebyl s to, aby myšlenky, které mu tonuly v hlavě, potlačil, a tak své nitro odhalil“.³⁶ Plán však nebyl nikterak propracovaný. Vycházel zejména z toho, že si jistě německo-nacionalistické kruhy údajně přály, aby byl prezident Masaryk při návštěvě Plzně zabit, ale samy tento čin nechtěly provést. Proto se Zischka rozhodl využít k provedení atentátu touškovského malíře Hanse Rausche, který o plánování atentátu vypověděl: „Někdy na počátku prosince šel jsem do hospody U Modré hvězdy v Touškově a potkal jsem Rudolfa Zischku, který se mne ptal, jak se mi daří. Já jsem na to odpověděl, že jako v Československé republice. Načež on řekl, že bych jim mohl pomoci. Když jsem se ptal jak, řekl, že bych se mohl hlásiti u pana prezidenta Masaryka, že jej budu portrétovati a při tom že bych mu mohl dáti pár přes hubu. Já jsem mu řekl, že se to může státi, ale nebral jsem to vážně, neboť já jsem mrzák, nejsem schopen nějakého násilného činu, což také Zischka ví, a nemohl mne proto vážně k něčemu sváděti.“³⁷ Přesto se Rausch s plánem svěřil Augustě Tuschkové z Čemin,³⁸ která celou

34 SOA v Plzni, KS Plzeň, kart. 84, sign. Vr 1901/19, dopis OSP ve Stříbře SZ v Plzni z 24. 6. 1919.

35 SOA v Plzni, KS Plzeň, kart. 84, sign. Vr 1901/19, výslech A. Tuschkové z Čemin z 10. 1. 1920.

36 SOA v Plzni, KS Plzeň, kart. 84, sign. Vr 1901/19, svědectví místodržitelského tajemníka Ferdinanda Preitla z 15. 1. 1920.

37 SOA v Plzni, KS Plzeň, kart. 87, sign. Vr 122/20, protokol sepsaný s H. Rauschem u OSP ve Stříbře 19. 12. 1919: „Am 3. Dezember 1919 hat mir Zischka den Antrag gestellt, ich möchte es versuchen an den Präsidenten Masaryk ein Bittgesuch zu richten der Herr Präsident möchte sich von mir portretieren lassen, bei welche Modellsitzung ich eventuell Gelegenheit hätte ihm ein derartiges Leid beizufügen, dass er ganz und gar von der Welt komme.“

38 SOA v Plzni, KS Plzeň, kart. 87, sign. Vr 122/20, výslech A. Tuschkové před KS v Plzni z 10. 1. 1920:

věc oznámila tajemníkovi místního odboru Národní jednoty pošumavské v Plzni Antonínu Lichtenbergovi,³⁹ jenž tuto informaci předal přednostovi Okresní správy politické ve Stříbře Oldřichu Kozlanskému.

Vzhledem k primitivnosti plánu lze sice pochybovat nejen o něm, ale i o jeho iniciátorovi, ale v tehdejší zjitřené politické a bezpečnostní atmosféře nemohla československá státní správa vzít takovéto podezření na lehkou váhu. Ze závěrů vyšetřování však vyplynulo poměrně optimistické hodnocení situace, ke kterému dospěli Kozlanský i plzeňský policejní komisař Vladimír Kráčmar.⁴⁰ Ve svých závěrech zhodnotil Kráčmar vliv radikálně socialistických nálad německého obyvatelstva na české dělnictvo Škodových závodů slovy: „Několik německých snad proti českému státu zaujatých dělníků v Touškově nemůže mítí rozhodující vliv na vývoj dělnického hnutí v Plzni. Nemám obavy, že by za dnešních poměrů příslušníci tohoto směru mohli způsobiti státu nesnáze, jež by nemohly býti ihned v zárodcích potlačeny. Oficiální vedení strany sociálně demokratické je proti tomuto směru politicky a postavilo by se všemi prostředky proti přehmatům několika radikálů.“⁴¹ Přesto policejní a politická správa sledovala tyto a podobné aktivity i nadále, ovšem bez konkrétnějších výsledků.

Jelikož státní aparát a bezpečnostní složky nebyly schopny postavit se rostoucímu dělnickému radikalismu, chystali se vzít spravedlnost do svých rukou představitelé německých občanských stran, především agrárníci, kteří se na mnoha místech na českém západě snažili o znovuoobnovení existence občanských gard (Bürgerwehr), které existovaly již na podzim roku 1918 souběžně s lidovými či národními gardami (Volkswehr).⁴² Dne 23. září 1920 se na Okresní správu politickou v Podbořanech (Podersam) dostavila deputace agrárníků, vedená pachtýřem dvora Robertem Stöhrem ve Skytalech (Skytal), varovala před vlivem bolševismu na občanské a rolnické kruhy a žádala včasná opatření na

„Hans Rausch sdělil mně, že nabádal ho Zischka, aby hleděl, by byl předveden před presidenta Masaryka a žádal jej, by jej mohl portrétovati a že by při té příležitosti mohl jej, umbringen.“

39 SOA v Plzni, KS Plzeň, kart. 87, sign. Vr 122/20, výslech A. Lichtenberga před KS v Plzni z 3. 2. 1920: „Paní Tuschková z Čemín mi oznámila, že jí Jan Rausch, který občas k ní dochází a jemuž poskytuje příležitostně podpory, důvěrně sdělil, že se stýká v Touškově s nějakou společností, v níž je Rudolf Zischka, který prý tohoto Rausche naváděl, aby se přihlásil k portrétování prezidenta Masaryka a při té příležitosti aby naň spáchal atentát.“

40 K tomuto výsledku dospěli vyšetřovatelé mj. i na základě výsledku redaktora deníku Pilsner Tagblatt Valentina Viatschka před KS v Plzni dne 16. 1. 1920. K dotazu na Rausche Viatschko sdělil, že „Rausch jest lueticky zatížen a patrně ve své slabomyslnosti údaje v protokole uvedené učinil.“

41 SOA v Plzni, KS Plzeň, kart. 87, sign. Vr 122/20, dopis Policejního komisařství v Plzni PZSP v Praze z 23. 12. 1919.

42 Blíže k nim César, Jaroslav – Černý, Bohumil: Politika německých buržoazních stran v Československu v letech 1918–1938. Díl I (1918–1929). Praha 1962, s. 77.

jejich ochranu. Zemědělské obyvatelstvo okresu zamýšlelo organizovat formace, které by mohly v příhodném okamžiku „vystoupiti proti obávaným násilným činům stejným násilím“,⁴³ československá vláda měla dát k dispozici pouze zbraně a střelivo.

K lepší organizaci činnosti však stále více směřovala i německá sociální demokracie. Jestliže až do poloviny roku 1920 probíhaly demonstrace, stávky a pouliční nepokoje do značné míry neorganizovaně a izolovaně, od poloviny roku 1920 byla v národnostně smíšených oblastech českého západu patrná snaha o propojení regionů a o společný postup. To se však i kvůli radikalizaci části členské základny nedařilo a přetrvávající nejednotnost se na západě Čech projevila zejména v průběhu prosincové generální stávky v roce 1920. Příkladem byla třeba Kadaň, kde se 14. prosince konala komunistická schůze s průvodem městem a mezi obyvatelstvem se šířily zvěsti o tom, že příštího dne proběhne v Kadani puč, budou obsazeny úřady, odstraněna okresní správa politická, místo ní bude vládnout komunistický revoluční výbor a na venkově budou komunisty obsazeny mlýny a dvory k zajištění zásob pro města.⁴⁴ Ve skutečnosti sice došlo k vyhlášení generální stávky, která se rozšířila na celý kadaňský okres, jenže již 15. prosince oznámili důvěrníci dělnictva, že od stávky upouštějí, 60 % podniků již toho dne pracovalo a 17. prosince se už pracovalo úplně všude.⁴⁵ Podobně tomu bylo i jinde ve sledované oblasti: v okresech Loket, Podbořany, Planá (Plan), Falknov nad Ohří, Kraslice, Teplá (Tepl), Cheb, Mariánské Lázně, Aš (Asch), Žlutice (Luditz), Nejdek a Horšovský Týn (Bischofteinitz) se neudálo téměř nic, ve zbytku oblasti ale k nějakým stávkovým a protestním akcím přece jen docházelo. Úřady činily řadu preventivních opatření k tomu, aby se protesty nežádoucím způsobem neradikalizovaly. V Aši kupř. zabavilo 14. prosince Ředitelství státních drah v Plzni na místním nádraží uhlí určené pro dráhy, jeden vagon byl uvolněn pro vodárnu, dva vagony byly přiděleny Spojeným barvírnám, jelikož neměly uhlí vůbec žádné a musely by zastavit práci, čímž by se bez výděлку ocitlo 400 lidí, a posílil by tak vliv tamních komunistů.⁴⁶

Jak plyne z výše uvedeného textu, stávaly se živelné protesty proti katastrofální sociální situaci postupně stále organizovanějšími. Hlavní úlohu v jejich organizaci měla především německá sociální demokracie. Její představitelé a agitátoři znamenali podle názoru politických a bezpečnostních institucí Československa pro mladou republiku značné nebezpečí, obzvláště v pohraničních oblastech, kde existovalo reálné riziko jejich propojení s Bavorskem a Saskem a s tamními tzv.

---

43 NA, PM, kart. 5043, sign. 8/1/90/54, dopis OSP v Podbořanech PZSP v Praze z 23. 9. 1920.

44 NA, PM, kart. 5176, sign. 8/1/94/9, fonogram OSP v Kadani PZSP v Praze z 15. 12. 1920.

45 Řeháček, K.: Němci proti Československu na západě Čech (1918–1920). Plzeň 2008, s. 125.

46 NA, PM, kart. 5176, sign. 8/1/94/9, fonogram OSP v Aši PZSP v Praze z 15. 12. 1920.

spartakovci.⁴⁷ Jestliže totiž byly cesty infiltrace bolševickou ideologií ze sovětského Ruska na západ Čech poměrně klikaté a komunistické myšlenky sem pronikaly zprostředkovaně zejména přes ruské legionáře (kromě již zmiňované železnorudské vzpoury panovalo mezi legionáři značné napětí také kupř. v Plzni),⁴⁸ byla v německy mluvících oblastech českého západu situace mnohem jednodušší. Bylo nesporné, že vliv revolučních a krvavých událostí v sousedním Německu přispíval i k radikalizaci německých radikálně orientovaných sociálních demokratů na českém západě a ti se stávali pro Československo poměrně vážným problémem. Po celém národnostně smíšeném území byly např. rozšiřovány letáky, v nichž mj. stálo: „Nebude již dlouho trvat, kdy budeme moci započítí boj proti imperialistické vládě české. Hlavy největších českých lumpů Kramáře a Masaryka musí padnouti. Brzy také vyrazí komunistické Velkoněmecko ve spojení s bolševiky proti Francii. Francie tak jako Československo musí býti rozdrčeny. Komunistická strana v Deutschböhmen.“⁴⁹

Právě kontakty mezi německou sociálně demokratickou levicí na západě Čech a levicovými radikály z Německa byly proto bezpečnostními a politickými úřady Československa velmi bedlivě sledovány a docházelo ke stále promyšlenějšímu střežení československo-německé státní hranice.⁵⁰ Zejména v bezprostředně poválečném období, které bylo spojeno s mimořádnou nestabilitou a rizikem rozšíření pravicového i levicového extrémismu přes hranice, se československé úřady musely vypořádat s nebezpečím plynoucím především z aktivit komunistického (spartakovského) hnutí. V Bavorsku, zejména v jeho jižní části, a v Mnichově, bylo komunistické hnutí velmi silné. V severním Bavorsku existoval totiž tradiční průmysl a dělnictvo bylo relativně vyspělé, kdežto v jižním Bavorsku byl průmysl budován až v době Velké války, kdy např. do Mnichova přesunul část výroby koncern Krupp v Essenu, založil závod Bayernwerke a poslal tam nejhorší část svého dělnictva, z nichž se po válce rekrutovala velice agilní základna komunistů. Na druhé straně však komunistické hnutí mělo v Bavorsku malou naději na úspěch, protože zdejší

47 Svaz spartakovců (Spartakusbund) byl německou radikální levicovou organizací, jejímž cílem bylo provedení státního převratu v Německu v roce 1919. Vůdčími osobnostmi hnutí byli Karl Liebknecht a Rosa Luxemburgová. Povstání bylo sice v lednu 1919 potlačeno a Liebknecht s Luxemburgovou popraveni, napětí v Německu však trvalo i nadále a spartakovci (později přetvoření v Komunistickou stranu Německa) i poté představovali pro Výmarskou republiku vážnou bezpečnostní hrozbu.

48 Blíže k situaci tzv. nekompromisních legionářů Řeháček, K.: Diktatura „ulice“ v popřevratové Plzni (1918–1921). In: Loewenstein, Bedřich – Hlavačka, Milan – Šístek, František a kol.: Násilí a jiná moderna. Praha 2017, s. 155–174.

49 SOA v Plzni, SZ Plzeň, kart. 81, prezidiální spisy, 1919, oběžník PZSP Národnímu výboru československému v Praze ze 4. 4. 1919.

50 Blíže k této problematice Řeháček, K.: Státní hranice a poměry v západočeském příhraničí mezi válkami. *Bohemiae Occidentalis Historica* 2, 2021, s. 48–81.

občanská stráž (Orgesch) byla výborně organizovaná a byla odhodlaná čelit jakýmkoliv pokusům o převrat.⁵¹ Obdobné poměry panovaly také v Sasku.

Již v dubnu 1919 varovalo Zemské vojenské velitelství v Praze před pokusy komunistů v severních Čechách získat ze sousedního Saska pro případ ozbrojeného převratu zbraně, jejichž úkryty měly být někde v okolí Vejprt (Weipert) a Božího Daru (Gottesgab).⁵² Pátrání po nich probíhalo na celém území československo-německého pohraničí. Posádkový velitel plukovník Gustav Wágner z Jáchymova využil pátrání i k prohlídce místního kostela, kde se měly zbraně údajně nacházet. Po dohodě s jáchymovským okresním hejtnanem JUDr. Jiřím Loserem požádal tamního kostelníka Markgrafa o otevření sakristie, kde našel ve sklepení za oltářem čtyři pušky systému Wendel s bodly. Kostelník následně při výslechu doznal, že v kostele byl dříve schován i kulomet.⁵³

Neúnavnou zpravodajskou a bezpečnostní prací tak bylo zjištěno, že se v létě 1919 na Ašsko dostávaly zprávy o připravovaných vzpourách německých komunistů v Hofu a Selbu, mezi obyvatelstvem se nacházely velké zásoby zbraní a střeliva a ašské obyvatelstvo bylo značně rozrušeno událostmi v sousedním Německu. Komunismus byl na Ašsku šířen např. evangelickým farářem Jakobem Kettenbachem z Hranic (Rossbach), a tak musela československá vláda učinit řadu opatření proti pronikání spartakovské propagandy a do Hranic vyslat oddíl vojenské policie.⁵⁴ V Aši byli vůdci spartakovců kočí Eduard Wassermann a tkadlec Johann Petzold, ale hnutí bylo podle všeho poměrně izolováno a dále se nešířilo.⁵⁵ Na Chebsku byla naopak podle tamní okresní správy politické situace poměrně klidná: „Na Chebsku není o hnutí spartakovském dosud potuchy, ba ani stopy nějaké organizace sloužící propagandě komunismu nebyly zjištěny. Jest sice nepopíratelným faktem, že u dělnictva průmyslového (zejména v soudním okrese vildštejnském) jeví se sklon ku myšlenkám komunistickým, jest též faktem, že v nedalekých říšskoněmeckých městech Hof a Selb jsou střediska německých spartakovců, dosud však nebyly zjištěny konkrétní případy a nedošlo ku žádným zjevům, které by nasvědčovaly tomu, že komunistické hnutí přeskočilo z Německa i na naše území (na Chebsko). Velkou chybou by byl v příčině této otázky trestuhodný přílišný optimismus bezpečnostních úřadů, ještě větší chybou bylo by však, kdyby následkem neodůvodněných

---

51 NA, PMV, kart. 79, sign. 225-79-1, dopis Prezídia Ministerstva zahraničních věcí v Praze PMV v Praze ze 13. 4. 1921 s odkazem na zprávu z československého konzulátu v Mnichově ze 25. 3. 1921.

52 SOKA Karlovy Vary, OÚ Jáchymov, kart. 6, prezidiální spisy, 1920, dopis PZSP v Praze OSP v Jáchymově ze 3. 7. 1920.

53 SOKA Karlovy Vary, OÚ Jáchymov, kart. 6, prezidiální spisy, 1921, dopis ZVV v Praze PZSP v Praze z 22. 12. 1921.

54 NA, PM, kart. 4950, sign. 8/1/1/10, dopis OSP v Aši PZSP v Praze z 19. 8. 1919.

55 Řeháček, K.: Němci proti Československu na západě Čech (1918–1920). Plzeň 2008, s. 113.

poplašných zpráv a následkem chorobného škarohlídství způsobena byla nejistota a nervosita u oněch činitelů, kteří mají míti nezkalený a spolehlivý úsudek o bezpečnostních poměrech ve státě.⁵⁶ Ani v centru levicového radikalismu na Chebsku, městě Plesná (Fleissen), nebyl podle hlášení tamní četnické stanice důvod k obavám, jelikož stanice hlásila, že „žádná organisovaná společnost bolševiků ve zdejším obvodu neexistuje a jsou proto mnohé v rozličných časopisech se vyskytující zprávy o bolševismu na Chebsku přemrštěné“.⁵⁷

Obavy z infiltrace radikálů ze sousedního Německa však vcelku reálný základ měly, jelikož nebylo výjimkou ani skutečné pronikání spartakovců z Bavorska a Saska přes hranice. K tomu docházelo např. na Kraslicku, kde byly průniky komunistických polovojenských útvarů ze Saska pozorovány hlavně v březnu a dubnu 1920. Komunistický vůdce Max Hölz, který organizoval v Sasku protivládní násilné akce, překročil kupř. 19. března 1920 před pronásledováním říšskoněmecké obrany s osmi automobily a 30 dobře vyzbrojenými muži československé hranice u Markhausenu (dnes Pomezná). Dva automobily s 10 ozbrojenci dorazily až do Kraslic, kde byli komunisté odzbrojeni, zatčeni a poté vydáni do saského Klingenthalu.⁵⁸ K dalšímu průniku Hölzovy skupiny došlo 11. dubna 1920, ještě téhož dne se však Hölzovi muži vrátili zpět do Německa. Aby bylo možno lépe chránit státní hranici před nájezdy Hölzovy skupiny, přijelo 12. dubna 1920 do Kraslic na pomoc 72 četníků z Prahy, prapor 35. pěšího pluku z Plzně a prapor vojska československé domobrany.⁵⁹ Podobné nebezpečí číhalo i na opačném konci sledované oblasti, kupř. na Šumavě, kde místní organizace německé sociální demokracie v Nýrsku (Neuern) na Klatovsku plánovala uspořádat 15. března 1919 velké projevy nespokojenosti s potlačením německé iredenty 4. března a chtěla pozvat i bavorské spartakovce.⁶⁰

Z výše uvedeného je zřejmé, že situace v česko-bavorském i česko-saském pohraničí byla v těsně poválečném období výrazně ovlivňována především dvě-

56 SOKA Cheb, OÚ Cheb, kart. 46, presidiální spisy, 1919, inv. č. 506, zpráva OSP v Chebu PZSP v Praze z 15. 11. 1919; NA, PM, kart. 4950, sign. 8/1/1/10, dopis OSP v Chebu PZSP v Praze z 16. 11. 1919.

57 SOKA Cheb, OÚ Cheb, kart. 46, presidiální spisy, 1919, inv. č. 511, hlášení Četnické stanice v Plesné OSP v Chebu z 24. 10. 1919 v reakci na novinovou zprávu Národních listů z 10. 10. 1919 (č. 231), kde se psalo o bolševictví na Chebsku, zejména v okolí Schönbachu/Lubů (zapálen statek rolníka Josefa Seiferta z Dürngrünu, výhružné dopisy rolníkům, pokud nesníží ceny potravin). Seifertova usedlost skutečně 7. 9. 1919 shořela, ale nebyla zjištěna příčina požáru, Seifertova manželka byla navíc známa jako lichvářka.

58 SOKA Sokolov se sídlem v Jindřichovicích, Okresní četnické velitelství (OČV) Kraslice, inv. č. 4 (K 4), památník OČV v Kraslicích, 1920, nestránkováno.

59 SOA v Plzni, pracoviště Klášter u Nepomuka, Fondy bezpečnostních institucí kraje Karlovy Vary, konceptní materiál pro památník OČV v Kraslicích, zápis z 11. 4. 1920.

60 NA, PM, kart. 5021, sign. 8/1/85/17, dopis OSP v Klatovech PZSP v Praze z 8. 3. 1919.

ma skutečností: bezprostřední blízkostí Německa a německou národností většinové populace československého příhraničí. Katastrofální hospodářská a sociální situace v Německu představovala spolu s protičeskoslovenskými náladami obyvatelstva německé národnosti v pohraničí pro nově vzniklý stát vážné riziko. Zejména bezprostřední propojení Němců před a za československo-německou hranicí bylo pro československý stát mimořádně problematické. Přes hranice tak putovali nejen lidé, ale do Československa byly ze sousedního Německa pašovány zbraně a závadné materiály, sloužící k velkoněmecké, nacionalistické a rovněž radikálně levicové (komunistické) propagandě. Ve válkou sociálně silně postiženém pohraničí tak nebyla nouze o násilné demonstrace, politické protesty a stávky, výjimkou nebyly ani ozbrojené konflikty československé moci s místním obyvatelstvem i s organizovanými skupinami pronikajícími na území státu ze sousedního Německa.

Období let 1918–1919 nebylo pro nově se vytvářející československý stát jednoduché a pro oblasti osídlené obyvatelstvem německé národnosti to platí obzvláště. Zdá se být až s podivem, že se nově vzniklá republika dokázala s nebezpečím plynoucím z odporu obyvatelstva německé národnosti vůči společnému soužití s Čechy a Slováky v jednom státě a s hroživě vyhlížejícími sociálními problémy vypořádat s takovým úspěchem, s jakým to ve srovnání s mnohými sousedními regiony zvládla. Díky ohromnému nasazení celé škály prostředků tak Československo svůj existenční zápas o přežití úspěšně vybojovalo.

The Leftist Radicalism of the German Nationals in West Bohemia during 1919–1920

The post-war social situation in the newly established Czechoslovakia resulted in a strong upswing of leftist radicalism. However, it was not a sporadic, but rather a general phenomenon in Europe. The areas with mixed nationalities within the Czech lands, specifically areas with German national majorities, were affected more considerably. Partially, it was caused by national radicalism that integrated with social conditions, yet the immediate neighbourhood of Germany played a significant role as the leftist ideas were imported to mainly the western part of Czechoslovakia. The class war methods of the Spartacus League, radical and communist-oriented German social democrats, infiltrated easily from Bavaria and Saxony through the poorly guarded state frontier to the west of Czechoslovakia, primarily populated by German nationals where the league's popularity increased. Under the complex economic, social, political, and national situation after the end of the war, the Spartacus League posed a great security threat in western Bohemia with a potential to produce a conflict with unpredictable consequences.